

DLG.050.21.2025.EM
Warszawa, 28 marca 2025

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu RP

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr 7809 z 11 lutego 2025 r. Pani Anny Dąbrowskiej - Banaszek, Poseł na Sejm RP w sprawie profilaktyki, czyli działań zapobiegających chorobom, uprzejmie proszę o przyjęcie poniższych informacji w odpowiedzi na pytania:

- 1. Czy jest rozważana możliwość finansowania lub współfinansowania badań wstępnych i okresowych przez płatnika, czyli NFZ? Pracownicy płacą składki zdrowotne, ich pracodawcy ponoszą również co miesiąc koszty na ubezpieczenia, w tym zdrowotne pracownika. Finansowanie lub współpłacenie za badania przez NFZ dałyby prawo do uzyskania wyników pacjentów, prowadzenie analiz, opracowywanie na ich podstawie map potrzeb zdrowotnych mieszkańców.*

Zagadnienie dotyczące finansowania badań profilaktycznych pracowników znajduje już swoje uregulowanie w ustawie z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy¹ oraz w ustawie z dnia 27 czerwca 1997 r. o służbie medycyny pracy².

Zgodnie z art. 12 ust. 1 ustawy o służbie medycyny pracy badania wstępne, okresowe i kontrolne pracowników oraz inne świadczenia zdrowotne są wykonywane na podstawie pisemnej umowy zawartej przez podmiot obowiązany do ich zapewnienia, z podstawową jednostką służby medycyny pracy. Jak stanowi art. 13 tej ustawy zleciodawca, działając w porozumieniu z przedstawicielami pracowników, ma prawo wyboru podstawowej jednostki służby medycyny pracy.

Ponadto podstawowa jednostka służby medycyny pracy może zlecić, na podstawie umowy, wykonywanie niektórych świadczeń, w szczególności badań diagnostycznych i specjalistycznych konsultacji lekarskich, podmiotom wykonującym działalność leczniczą uprawnionym do wykonywania tych świadczeń na podstawie odrębnych przepisów. Koszty ww. zleceń obciążają podstawową jednostkę służby medycyny pracy.

Niezależnie od powyższego wskazać należy, że zgodnie z § 6 Kodeksu pracy badania są przeprowadzane na koszt pracodawcy, z zastrzeżeniem § 6(1), tj. w przypadku gdy pracownik skierowany na wstępne, okresowe albo kontrolne badania lekarskie spełnia warunki objęcia programem zdrowotnym lub programem polityki zdrowotnej, lekarz przeprowadzający wstępne, okresowe albo kontrolne badania lekarskie kieruje pracownika, za jego zgodą, do udziału w programie zdrowotnym lub programie polityki zdrowotnej.

¹ Dz. U. z 2023 r. poz. 1465, z późn. zm.

² Dz. U. z 2022 r. poz. 437

Jeżeli pracownik wykona wstępne, okresowe albo kontrolne badania lekarskie zgodnie z programem zdrowotnym lub programem polityki zdrowotnej, badania te są finansowane na zasadach określonych w programie zdrowotnym lub programie polityki zdrowotnej. Co więcej pracodawca ponosi inne koszty profilaktycznej opieki zdrowotnej nad pracownikami, niezbędnej z uwagi na warunki pracy. Uwzględniając powyższe, poza skierowaniem pracownika do świadczeń profilaktycznych w ramach dostępnych programów zdrowotnych finansowanych przez NFZ, nie jest rozważana możliwość finansowania lub współfinansowania badań wstępnych i okresowych przez płatnika tj. NFZ.

- 2. Obecnie na profilaktykę w Polsce, wydawane jest około 200 mln złotych z budżetu około 200 mld złotych. Jakie działania są planowane, aby rozszerzyć zakres działań, prowadzonych świadczeń, w zakresie profilaktyki?*

Działania w zakresie profilaktyki podejmowane są przez Ministra Zdrowia przede wszystkim na podstawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025. Narodowy Program Zdrowia (NPZ) stanowi realizację upoważnienia zawartego w art. 9 ustawy o zdrowiu publicznym. NPZ jest dokumentem strategicznym dla zdrowia publicznego, a więc stanowi podstawę działań w tym zakresie. Dokument ten określa kluczowe obszary, zadania służące ich zabezpieczeniu, w tym określa realizatorów poszczególnych zadań, zwiększając oddziaływanie programu na zdrowie publiczne w Polsce. W ramach Narodowego Programu Zdrowia realizatorzy zadań realizują liczne działania promocyjne, edukacyjne i profilaktyczne, które podlegają analizom, m.in. w kontekście dalszych planowanych działań. Aktualnie prowadzone są w Ministerstwie Zdrowia prace nad nowym Narodowym Programem Zdrowia, w perspektywie na lata 2026-2030.

Ponadto, realizując cele Narodowej Strategii Onkologicznej (NSO) na lata 2020-2030, do programów badań przesiewowych wprowadzane są nowoczesne badania diagnostyczne. Aktualnie dobiega końca proces legislacyjny w celu włączenia do Programu profilaktyki raka szyjki macicy dwóch nowoczesnych badań diagnostycznych: testu HPV HR oraz cytologii na podłożu płynnym (LBC) (zadanie 11.1 NSO).

Ministerstwo Zdrowia podjęło również działania w celu implementacji zapisów NSO (zadanie 11.5.), które przewiduje wprowadzenie programu badań przesiewowych, w grupach wysokiego ryzyka w kierunku wykrywania nowotworów płuca, finansowanego ze środków publicznych(NFZ) od 2025 roku. Aktualnie trwają prace w gronie ekspertów i Konsultantów Krajowych w dziedzinie chorób płuc i chirurgii klatki piersiowej nad opracowaniem programu profilaktycznego z wykorzystaniem badań niskodawkowej tomografii komputerowej (NDTK) w populacji osób wysokiego ryzyka zachorowania na raka płuca.

Po zakończeniu programu pilotażowego Profilaktyka 40 PLUS planuje się wprowadzić do koszyka świadczeń gwarantowanych z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej (POZ), świadczenie pn. Bilans Zdrowia Osoby Dorosłej, obejmujące m.in. pogłębiony wywiad w kierunku stylu życia oraz profilaktyczne badania krwi. Realizacja bilansu będzie okazją do weryfikacji stanu zdrowia, czynników ryzyka rozwoju chorób cywilizacyjnych (w tym w zakresie chorób układu krążenia, chorób otępiennych, depresji) i przeprowadzenia edukacji zdrowotnej z uwzględnieniem informacji o szczepieniach ochronnych oraz badaniach przesiewowych dostępnych w ramach programów zdrowotnych. Wyniki badań zostaną omówione z lekarzem lub pielęgniarką, pacjent otrzyma zalecenia dostosowane do indywidualnych potrzeb. Świadczenie będzie dostępne dla osób dorosłych powyżej 20 roku życia w placówce podstawowej opieki zdrowotnej.

- 3. Jedną z form działań profilaktycznych są szczepienia, m.in. na grypę. Pracownicy ochrony zdrowia są najbardziej narażeni na zachorowanie, ze względu na stałe kontakty z chorymi. Jaka jest możliwość pokrycia kosztów szczepionki i szczepienia pracowników zatrudnionych w placówkach medycznych, przez płatnika, czyli NFZ?*

Zwiększyłyby to ilość osób zaszczepionych przeciw grypie w populacji, podniosło dzięki temu odporność społeczeństwa, zmniejszyłyby się ilość osób chorujących na grype, w tym ciężko, z powikłaniami z różnych narządów.

Obecnie dostęp do szczepień i szczepionek jest zapewniony. Szczepienia przeciw grypie należą do grupy szczepień zalecanych, a jednocześnie finansowanych ze środków publicznych w oparciu o refundację apteczną. Otrzymanie refundowanej szczepionki (w 50% lub 100%), wymaga prawidłowo wystawionej recepty od lekarza na dany lek, a o odpłatności decyduje wiek osoby szczepionej. W przedziale wiekowym 18-64 lata, szczepionka jest dostępna z częściową refundacją 50 %.

Koszt usługi wykonania szczepienia jest finansowany w ramach ubezpieczenia zdrowotnego w przychodni podstawowej opieki zdrowotnej, w której została złożona deklaracja lekarza POZ, jak i w aptece, która ma podpisaną umowę z NFZ. Od 14 lutego 2025 r. w aptekach, w których wykonywane są szczepienia, możliwe jest wystawianie recepty farmaceutycznej refundowanej na szczepionkę i zrealizowanie szczepienia ochronnego. Dotychczas farmaceuci mogli wystawiać recepty tylko pełnopłatnie w sytuacji zagrożenia zdrowia oraz na szczepionkę przeciw grypie. Szczepienia przeznaczone dla dzieci i dorosłych przeprowadzane są w podmiotach leczniczych, głównie POZ. Szczepienia dorosłych (z wyjątkiem kobiet w ciąży) mogą być również wykonywane w aptekach. Szczepienie poprzedza badanie kwalifikacyjne wykonywane przez lekarza, felczera, lekarza dentyzę, pielęgniarkę, położną, ratownika medycznego, fizjoterapeutę, diagnostę laboratoryjnego oraz farmaceutę.

Obowiązki pracodawcy wobec pracowników narażonych na czynniki biologiczne reguluje rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 22 kwietnia 2005 r. w sprawie szkodliwych czynników biologicznych dla zdrowia w środowisku pracy oraz ochrony zdrowia pracowników zawodowo narażonych na te czynniki. Zgodnie z przepisami tego rozporządzenia w przypadku wystąpienia lub ryzyka wystąpienia w środowisku pracy szkodliwego czynnika biologicznego, przeciwko któremu jest dostępna szczepionka, stosuje się odpowiednie przepisy ustawy o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi. Tym samym pracodawca/zakład pracy może zapewnić w ramach działań profilaktycznych, nieodpłatne szczepienie przeciw grypie lub w formie potrącenia za koszt szczepienia za zgodą pracownika.

Zakres zalecanych szczepień ochronnych u pracowników sektora medycznego szczegółowo opisano w amerykańskich wytycznych Advisory Committee on Immunization Practices (ACIP). Oprócz profilaktyki zakażeń HBV, ACIP zaleca szczepienie personelu medycznego przeciw grypie, odrze, śwince i różyczce, ospie wietrznej, tężcowi, błonicy, krztuścowi i meningokokom. W Polsce zalecenia dotyczące szczepień ochronnych są podawane co roku w Programie Szczepień Ochronnych (PSO) ogłaszanych przez Głównego Inspektora Sanitarnego w formie komunikatu, w dzienniku urzędowym ministra właściwego do spraw zdrowia. Zalecenia te dotyczą całej populacji, choć niektóre zapisy odnoszą się wyłącznie do personelu medycznego, np. szczepienie przeciw grypie zalecane jest pracownikom placówek medycznych (niezależnie od posiadanej specjalizacji) oraz personelowi administracyjnemu tych placówek.

Należy podkreślić, że szczepienia są bezpieczne i są obecnie najskuteczniejszą bronią w walce z groźnymi chorobami zakaźnymi, dlatego Ministerstwo Zdrowia nie ustaje w wysiłkach edukacyjnych i promocyjnych na rzecz szczepień. Ministerstwo Zdrowia realizuje działania mające na celu promocję szczepień ochronnych, jako jedno z zadań Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025 – Cel operacyjny 4: Zdrowie środowiskowe i choroby zakaźne, Zadanie 5. Promocja szczepień- działania promocyjne i popularyzacyjne dotyczące szczepień ochronnych. Za realizację ww. zadania odpowiada Narodowy Instytut Zdrowia

Publicznego PZH-Państwowy Instytut Badawczy. Celem zadania jest popularyzacja szczepień ochronnych, w tym za pośrednictwem serwisu internetowego [szczepienia.info\(https://szczepienia.pzh.gov.pl/\)](https://szczepienia.pzh.gov.pl/). Na portalu przekazywane są wiarygodne, oparte na faktach naukowych informacje dotyczące szczepień ochronnych. Informacje prezentowane na portalu są adresowane do odbiorcy ogólnego i profesjonalistów medycznych.

Z wyrazami szacunku
z upoważnienia Ministra Zdrowia
Jerzy Szafranowicz
Podsekretarz Stanu
/dokument podpisany elektronicznie/